

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії

Володимир САДКОВИЙ

«___» _____ 2023 року

ПРОГРАМА

фахового іспиту для здобуття освітнього ступеня магістр
за освітньо-професійною програмою "**Цивільний захист**"
спеціальності 263 "Цивільна безпека"
галузі знань 26 "Цивільна безпека"

Вступ

Програма фахового іспиту для здобуття освітнього ступеня "магістр" за освітньо-професійною програмою "Цивільний захист" спеціальності 263 "Цивільна безпека" галузі знань 26 "Цивільна безпека" розроблена Приймальною комісією Національного університету цивільного захисту України (далі – НУЦЗ України) відповідно до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2023 році, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15 березня 2023 року №276, Правил прийому на навчання до Національного університету цивільного захисту України у 2023 році, та з врахуванням положень стандарту вищої освіти за спеціальністю 263 "Цивільна безпека" галузі знань 26 "Цивільна безпека" для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 року №1170.

Метою фахового іспиту є перевірка у вступників рівня знань, умінь, навичок та здібностей до зазначеного виду діяльності.

Для конкурсного відбору осіб під час прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра конкурсний бал дорівнює кількості балів, отриманих за результатами складання фахового іспиту. Відповідно до набраної кількості балів формується рейтинг кандидатів на навчання, за результатами якого здійснюється зарахування до НУЦЗ України.

Серед вступників, які допущені приймальною комісією до участі в конкурсі та набрали однаковий конкурсний бал, переважне право на зарахування мають вступники з вищим середнім балом оцінок із додатку до диплома про попередню освіту.

Для проведення фахового іспиту створюється фахова атестаційна комісія на чолі з головою.

Фаховий іспит проводиться у вигляді тестування яке складається зі 100 питань. Час на виконання тестових завдань складає шістдесят хвилин.

Для складання іспиту вступник може використовувати ручки, олівці, лінійку, калькулятор. Усі інші матеріали, як то законодавчі та нормативні акти, методичні матеріали, довідники, словники, записи, конспекти, тощо, а також засоби мобільного зв'язку, будь-які носії інформації протягом випробування вступникам використовувати суворо забороняється. В разі порушення зазначених вимог, а також при виявленні проявів несамотійного виконання вступниками завдань фахового іспиту, які проявляються, наприклад, у вигляді розмов, підказування, інших видів спілкування, члени фахової атестаційної комісії мають право припинити проведення випробування з вступником з виставленням йому загальної незадовільної оцінки.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ КАНДИДАТА НА НАВЧАННЯ З ФАХОВОГО ІСПИТУ

Рівень знань кандидата на навчання за результатами відповіді оцінюється за стобальною шкалою (від 100 до 200 балів) за такими критеріями:

Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Кількість правильних відповідей	Кількість балів
0-33	0	56	138	79	161
34	100	57	139	80	162
35	102	58	140	81	163
36	104	59	141	82	164
37	106	60	142	83	166
38	108	61	143	84	168
39	110	62	144	85	170
40	112	63	145	86	172
41	114	64	146	87	174
42	116	65	147	88	176
43	118	66	148	89	178
44	120	67	149	90	180
45	122	68	150	91	182
46	124	69	151	92	184
47	126	70	152	93	186
48	128	71	153	94	188
49	130	72	154	95	190
50	132	73	155	96	192
51	134	74	156	97	194
52	135	75	157	98	196
53	136	76	158	99	198
54	137	77	159	100	200
55	138	78	160		

В разі отримання вступником менше 100 балів, фаховий іспит вважається не складеним, а такій особі відмовляється в подальшій участі в конкурсі на зарахування на навчання.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ВІДПОВІДНО ДО ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВИЙ ІСПИТ

1. Вступ. Загальна характеристика курсу "Філософія". Філософія як форма світогляду.
2. Філософське вчення про розвиток.
3. Мова і мислення. Логічні форми мислення.

4. Соціальні відносини. Соціальна структура суспільства.

Рекомендована література

1. Каріков С.А. *Філософія. Розділи: Філософська антропологія, соціальна філософія, філософія культури: навчальний посібник.* – Х. : НУЦЗУ, 2011.

2. Данильян О.Г. *Філософія: Підручник / О.Г. Данильян, В.М. Тараненко.* – Х. : Право, 2012.

3. Подольська Є.А. *Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навчальний посібник.* – К. : Центр навчальної літератури, Інкос, 2006.

4. Приченій Є.М. *Філософія: Підручник / Є.М. Приченій, А.М. Черній, Л.А. Чекаль.* – К. : Академвидав, 2005.

5. *Философия : Учеб. для вузов / Отв. ред. В.П. Кохановский .* – Ростов н/Д : Феникс, 2000.

6. *Філософія: Навчальний посібник / за ред. І.Ф. Надольного.* – К. : Вікар, 2004.

7. *Філософія : Курс лекцій / Бичко В.І., Табачковський В.Г., Горак Г.І. та ін.* – 2-е вид. – К. : Либідь, 1994.

5. Використання електронних таблиць для створення та обробки табличних даних.

6. Обробка баз даних за допомогою електронних таблиць табличних та реляційних баз даних.

7. Створення та обробка реляційних баз даних.

8. Локальні та глобальні комп'ютерні мережі.

Рекомендована література

1. *Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології. Посібник. За редакцією д.е.н. проф. О.І. Пушкаря., –К.: Видавничий центр «Академія», 2001 –696 с.*

2. *Основи інформатики. Підручник. І.О. Яковлева., –Х., 2003 –186 с. (бібліотека НУЦЗУ).* – Режим доступу: http://www.asbit.nuczu.edu.ua/files/Osnovi_informatiki.rar

3. *Маляров М.В. Основи інформаційних технологій [Електронний ресурс]: Курс лекцій / М.В. Маляров, В.В. Христич, М.М. Журавський. – Харків: НУЦЗУ, 2019. –184 с. – Режим доступу: http://www.asbit.nuczu.edu.ua/files/metod_OIT/Kurs_lek_OIT.pdf*

4. *Комп'ютерні мережі та телекомунікації : навч. посібник / В. А. Ткаченко, О. В. Касілов, В. А. Рябик. – Харків: НТУ "ХПІ", 2011. – 224 с.*

5. *Інформатика та інформаційні технології у цивільній безпеці: Практикум / [Маляров М.В, Гусева Л.В., Паніна О.О. та ін.]; Під заг. ред. М.В. Малярова. - Харків: НУЦЗ України, 2015. - 330 с. (електронна бібліотека НУЦЗУ) – Режим доступу: http://www.asbit.nuczu.edu.ua/files/metod_OIT/Kurs_lek_OIT.pdf*

9. Русь-Україна (Київська держава).

10. Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава.
11. Українська революція (1917-1920рр.).
12. Україна в умовах незалежності.

Рекомендована література

1. Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 256 с.
3. Балушок В. Українська етнічна спільнота. Етногенез, історія, етнічність. - Біла Церква, 2008. – 303 с.
4. Бойко О.Д. Історія України. Посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 717 с.
5. Відейко М. Ю. Україна: від Трипілля до Антів. - К., 2008. – 279 с.
6. Гонтаренко Л.О., Хорошев О.М. Історія України: конспект лекцій. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 68 с.
7. Історія України: підручник // В.М. Литвин, - 3-тє допрац. та доповн. видав. – К.: Наукова думка, 2013. – 991 с.
8. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів // О.М. Бут, М.І. Бушин, Ю.І. Вовк. – Черкаси: ЧДТУ, 2016. – 644 с.
9. Історія України: підручник // В.А. Качкан, В.М. Левандовський, О.Б. Величко. - 2-е вид. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2018. – 360 с.
10. Історія України: хрестоматія. – К.: Наукова думка, 2013. – 1056 с.
11. Історія українського мистецтва. У 5-ти т. – К.: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України. - Т.1. Мистецтво первісної доби та стародавнього світу, 2008. – 710 с.; Т.2. Мистецтво середніх віків, 2010. – 1296 с.; Т.3. Мистецтво другої половини XIV – XVIII століть, 2011. – 1088 с.; Т.4. Мистецтво XIX століття, 2006. – 760 с.; Т.5. Мистецтво XX століття, 2007. – 1048 с.

13. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови.

14. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування.

15. Національний стандарт України. Склад реквізитів документів. Вимоги до тексту документа.

16. Термін та його ознаки. Термінологія обраного фаху.

Рекомендована література

1. Богданова І.Є. Українська мова за професійним спрямуванням. Курс лекцій. Х., 2007. 133 с.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2010. 624 с.
3. Загнітко А. П., Данилюк І. Г. Українське ділове професійне мовлення: професійне й непрофесійне спілкування. Донецьк :ТОВ ВКФ «БАО», 2004. 480 с.

4. *Новий український правопис: навчальний посібник*. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 284 с.

2. *Погиба Л.Г., Грибіниченко Т.О., Голіченко Л.М. Українська мова фахового спрямування*. К.: Кондор, 2013. 348 с.

3. *Українська мова (за професійним спрямуванням): практикум*. О.О. Старова, А.С. Промська. – Х: НУЦЗУ, 2018. – 100 с.

4. *Українська мова за професійним спрямуванням: підручник*. - 5-те вид., виправ. і доповнен. / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. К.: Алерта, 2019. 640 с.

5. *Шевчук С. В. Українське професійне мовлення: Навчальний посібник*. К.: Алерта, 2011. 248 с.

17. Держава як головний політичний інститут.

18. Політичні партії.

19. Політичні режими.

20. Політичні відносини. Політична влада.

21. Політика та політичні конфлікти.

Рекомендована література

1. *Буркут І. Г. Виборчі технології: регіональний досвід* / І. Г. Буркут, О.В.Колесников. – Чернівці: Букрек, 2009. – 240 с.

2. *Бучин М. А. Демократичні принципи виборів: політико-правові аспекти регулювання в Україні: моногр.* / М. А. Бучин. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. – 364 с.

3. *Веденєєв Ю. А. Нариси з історії виборів та виборчого права: навч. посіб. [Електронний ресурс]* / Ю. А. Веденєєв. – Калуга: «Символ», 2002. – 692 с. – Режим доступу: <http://pravolib.pp.ua/ocherki-istorii-vyiborov-izbiratelnogoprava.html>.

4. *Історія політичної думки: підруч.* / за заг. ред. Н. М. Хоми [І. В.Алексєєнко, Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна та ін.]. – Л.: «Новий Світ – 2000», 2016. – 1000 с.

5. *Марчук В. П. Історія політичних і правових вчень: [навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл.]* / В. П. Марчук. – К.: Персонал, 2009. – 480 с.

6. *Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори)* / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за заг. ред. Н.М. Хоми. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. – 492 с.

7. *Пахарєв А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні: навч. посібник* / А. Д. Пахарєв. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. – 182 с.

8. *Перегуда Є. В. Політологія: навч. посіб.* / Є. В. Перегуда, В.Ф.Панібудьласка, В. Л. Семко, Н. І. Ришко, С. Д. Місержи, В. Л. Стеценко, В. Л.Згурська, В.П.Третьяк. – К.: КНУБА, 2011. – 216 с.

9. *Політична абетка: матеріали для практичного використання*. / за наук. ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А.В.Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В.Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спунтай, В. М.Стах, О.Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Х.: Вид-во «ДокНаукДержУпр», 2010. – 328 с.

22. Сутність та зміст управління підрозділами цивільного захисту.
23. Цілі та завдання управління.
24. Поняття функцій управління.
25. Принципи та методи управління.

Рекомендована література

1. Альбоцій О.В., Болотських М.В., Кулешов М.М., Калашніков О.О., Попов В.М., Рашкевич С.А., Rogozin A.C., Садковий В.П., Труш О.О., Шайхлісламов З.Р. *Основи управління в органах і підрозділах МНС України. Навчальний посібник.* / За ред. канд. психол. Наук, доцента В.П. Садкового. – Х.: УЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2009. – 370 с. / Глава 1. С. 3-38

2. Бандурка О.М. *Основи управління в органах внутрішніх справ України: Теорія, досвід, шляхи удосконалення* – Х.: „Основа”, 1996. – 398 с.

3. Новіков Б.В., Сініок Г.Ф., Круш П.В. *Основи адміністративного менеджменту: Навч. посіб.* – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 560 с.

4. Плішкін В.М. *Теорія управління органами внутрішніх справ: Підручник* / За ред. канд. юрид. наук Ю.Ф. Кравченка. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 1999. – 702 с.

26. Предмет культурології. Основні підходи до інтерпретації культури.

27. Первісна культура. Культура Стародавнього Сходу. Антична культура.

28. Культура Середніх віків. Культура Відродження і Реформації.

29. Європейська культура Нового часу. Особливості сучасної культури

Рекомендована література

1. *Історія світової культури* / за ред. Л.Т. Левчук, В.І. Панченко та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010.

2. Каріков С.А., Тогобицька В.Д. *Культурологія : курс лекцій.* – Х.: НУЦЗУ, 2019.

3. Кормич Л.І., Багацький В.В. *Культурологія.* – К.: Кондор, 2004.

4. *Культурологія. Методичні рекомендації* / О.В. Рябініна, М.В. Болотських, С.А. Каріков. – Х.: НУЦЗУ, 2008.

5. Подольська Є.А. та ін. *Кредитно-модульний курс культурології.* – К.: Центр навчальної літератури, 2006.

30. Методи захисту навколишнього середовища

31. Методи очищення стічних вод

32. Основні процеси та апарати пилоочищення

33. Захист довкілля від техногенних забруднень

Рекомендована література

1. *Інженерна екологія. Загальний курс : Навч. посіб. Ч.2* / Я.М. Гумницький, І.М. Петрушка. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 348 с.

2. Васюков А.Е., Бланк А.Б. *Химические аспекты экологической безопасности поверхностных водных объектов.* – Харьков: «Институт монокристаллов», 2007. – 256 с.

3. Шматько, В.Г. Екологія і організація природоохоронної діяльності : Навч. посібник / В.Г. Шматько, Ю.В. Нікітін. – 2-е вид., стер. – К. : КНТ, 2008.

4. Процеси та апарати пилгазоочищення : курс лекцій / М.В. Сараніна. – Х : НУЦЗУ, 2018. – 125 с.

5. Кучерявий, В.П. Загальна екологія : Підруч. для студ. вищих навч. закл. – Львів : Світ, 2010. – 520 с.

6. Ратушняк, Г.С. Технічні засоби очищення газових викидів : Навч. посібник / Г.С. Ратушняк, О.Г. Лялюк. – Вінниця : ВНТУ, 2005. – 158 с.

34. Техногенна складова безпеки навколишнього середовища.

35. Екологічна складова безпеки навколишнього середовища

36. Правові та організаційні основи охорони праці.

37. Шкідливі та небезпечні фактори виробничого середовища і трудового процесу та їх вплив на працюючих.

Рекомендована література

1. Культура безпеки: навч. посібник. Частина 1. / С.Р. Артем'єв, О.Д. Малько, О.П. Шароватова та ін. – Х.:НУЦЗУ, 2020. – 172 с.

2. Основи екологічної безпеки військ / [Артем'єв С.Р., Блекот О.М., Марущенко В.В., Чумаченко С.М., Блажеєвський М.Є.]; – Харків: Технологічний центр, 2010. – 320 с.

3. Екологічна безпека військ / [Артем'єв С.Р., Блекот О.М., Марущенко В.В., Чумаченко С.М., Блажеєвський М.Є.]; – Харків: НТУ «ХП», 2012. – 308 с.

4. Зубик С.В. Техноекологія. Джерела забруднення і захист навколишнього середовища. Навчальний посібник для студ. спец. вищих і середніх спец. навч. закладів. – Івано-Франківськ: «Полум'я», 2004. – 452 с.

5. Єременко С.А. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / С.А. Єременко, О.В. Бикова, В.В. Волощенко, В.І. Д'яконов, М.В. Бугас. – К.: «Українська технологічна група», 2008. – 317 с.

6. Мохняк С.М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / С.М. Мохняк, О.С. Дацько, О.І. Козій та ін. – Львів. Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2009. – 264 с.

7. Мягченко О.П. Безпека життєдіяльності людини та суспільства: Навчальний посібник / О.П. Мягченко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 384 с.

8. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В.; за ред. Є.П. Желібо. – [6-те вид.]. – К.: Каравела, 2008. – 344 с.

38. Елементи лінійної і векторної алгебри та аналітичної геометрії.

39. Диференціальне числення функцій однієї змінної. Границя функції і похідна.

40. Інтегральне числення. Функції багатьох змінних.

41. Елементи теорії ймовірностей та математичної статистики.

Рекомендована література

1. Тевяшев А.Д., Литвин О.Г., Кривошеєва Г.М. та ін. Вища математика у прикладах та задачах. Ч.1- 4. Х.: ХНУРЕ, 2004.

2. Мунтян В.К., Підгорний О.Г. Вища математика: практикум.- Х.: НУЦЗУ, 2011.- 159 с.

3. Мунтян В.К., Говаленков С.В. Вища математика: методичні рекомендації з організації самостійної роботи при вивченні дисципліни.- Х.: НУЦЗУ, 2015.- 213 с.

42. Фізичні основи механіки.

43. Молекулярно-кінетична теорія і термодинаміка.

44. Електрика і магнетизм.

45. Коливання і хвилі.

Рекомендована література

1. Кучерук І.М. та ін. Загальний курс фізики. Т. 1-3. – Київ: Техніка, 1999.

2. Горбачук І.Т. Загальна фізика (збірник задач). Навчальний матеріал М 1,2. – Київ: Вища школа, 1993.

3. Фізика. Розділи: Механіка. Молекулярна фізика і термодинаміка. Електростатика. Постійний електричний струм: довідник / Укладачі: В. Г. Борисенко, Ю.Ф. Деркач, В.І. Кривцова, К.Р. Умеренкова. – Х.: НУГЗУ, 2018. 94 с.

4. Фізика. Розділи: Магнітне поле. Електромагнетизм. Коливання, хвилі і хвильові явища. Елементи квантової механіки. Фізика атома і атомного ядра. Елементи фізики твердого тіла: довідник./ Укладачі: В. Г. Борисенко, Ю.Ф. Деркач, В.І. Кривцова, К.Р. Умеренкова. – Х.: НУЦЗУ, 2018. – 122 с.

46. Медичне забезпечення постраждалого населення в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

47. Гостра дихальна та серцево-судинна недостатність. Шоковий та коматозний стан. Синдром тривалого стискання тканин. Порядок надання домедичної допомоги при їх виникненні.

48. Основні принципи реанімації при порушенні дихання та кровообігу.

49. Порядок надання домедичної допомоги при кровотечах. Зупинка кровотечі штатними та підручними засобами.

50. Перев'язувальний матеріал. Техніка накладання пов'язок на окремі ділянки тіла.

51. Порядок надання домедичної допомоги при пораненнях, ушкодженні органів брючної та черевної порожнини, черепно-мозковій травмі..

52. Поняття іммобілізації. Технічні засоби іммобілізації та правила користування ними. Порядок надання домедичної допомоги при переломах (вивихах).

53. Порядок надання домедичної допомоги при гострих отруєннях небезпечними хімічними речовинами, продуктами харчування та при біологічних отруєннях.

Рекомендована література

1. Закон України від 05.07.2012 №5081-VI «Про екстрену медичну допомогу».
2. Кодекс цивільного захисту України.
3. Наказ МОЗ України від 02.03.2009 № 132 «Про організацію навчання окремих категорій немедичних працівників навичкам надання першої невідкладної медичної допомоги».
4. Наказ МОЗ України від 09.03.2022 р. №441 «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах».
5. Вандер К.О., Барбашин В.В., Толкунов І.О. «Фундаментальні основи медичних знань». Курс лекцій №1. – Х.: НУЦЗУ, 2011. – 96 с.
6. Вандер К.О., Барбашин В.В., Толкунов І.О. «Перша медична допомога». Курс лекцій №2. – Х.: НУЦЗУ, 2011. – 64 с.
7. Вандер К.О., Барбашин В.В., Толкунов І.О., Семків О.М. «Загальні принципи надання першої медичної допомоги та правила поведінки в умовах надзвичайних ситуацій». Курс лекцій №3. – Х.: НУЦЗУ, 2011. – 124 с.
8. Олійник П.О. Перша медична допомога. Навчальний посібник. – Львів: ЛДУ БЖД, 2004.

54. Основні закони хімії та будова речовини. Будова речовини.
55. Періодичний закон та періодична система елементів Д.І.Менделєєва. хімічний зв'язок.
56. Загальні закономірності хімічних процесів.
57. Розчини. Колоїдні системи.
58. Окисно-відновні процеси та основи електрохімії.
59. Хімія металів та їх сполук
60. Хімія неметалічних елементів та їх сполук
61. Хімія органічних сполук.

Рекомендована література

1. Банк методичних і навчальних матеріалів НУЦЗУ <http://academy.arbu.edu.ua/rus/mbank/>.
2. Кіреєв О.О., Тарасова Г.В. Конспект лекцій з хімії. Частина 1. Загальна хімія. Навчальн. посібник. Харків, АПБУ, 2002.
3. Кіреєв О.О., Тарасова Г.В. Конспект лекцій з хімії. Частина 2. Навчальний посібник. Харків, АПБУ, 2003.
4. Кіреєв О.О., Тарасова Г.В., Щербина О.М., Кукуєва В.В. Практикум з хімії. Друге видання. -Харків: АЦЗУ, 2008. -200 с.
5. Левітін Є.Я., Бризицька А.М., Ключова Р.Г. Загальна та неорганічна хімія. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 464 с.

62. Природа радіації. Види іонізуючих випромінювань.
63. Фізична, хімічна і біологічна дія іонізуючих випромінювань.
64. Захист від дії радіаційного випромінювання.
65. Небезпечні властивості простих речовин.
66. Небезпечні властивості неорганічних речовин.
67. Небезпечні властивості органічних речовин.

68. Маркування небезпечних речовин.
69. Біологічна небезпека природного походження.

Рекомендована література

1. Кіреєв О.О., Жернокльов К.В., Калугин В.Д., Тарасова Г.В. *Небезпеки радіаційного, хімічного і біологічного походження*. Харків. – НУЦЗУ. – 2009. – 86 с.
2. Чернобаев И.П. *Химия окружающей среды*. – К.: Высш. шк., 2007. – 191 с.
3. Максимов М.Т. *Защита от сильнодействующих ядовитых веществ*. – М.: Энергоатомиздат. – 2003. – 223 с.
4. Александров В.Н., Емельянов В.И. *Отравляющие вещества*. – М.: Воениздат, 2002. – 271 с.
5. Шоботов В.М. *Цивільна оборона*. К.: 2004. – 438 с.
6. Щелкунов С. Н. *Генетическая инженерия*: Новосибирск: Сиб. унив. изд-во, 2004. – 496 с.
7. *Мікробіологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / І. Л. Дикий, І. Ю. Холупяк, Н. Ю. Шевельова, М. Ю. Стегній, Н. І. Філімонова; За ред. І. Л. Дикого*. – Х.: Вид-во НФаУ; Оригінал, 2006. – 432 с.

70. Графіка. Загальні вимоги до кресленика.
71. Графіка. Вимоги до розмірів на кресленику.
72. Графіка. Проеціювання при кресленні.
73. Графіка. Види на креслениках.
74. Графіка. Розріз на кресленику.
75. Графіка. Переріз на кресленику.
76. Графіка. Геометричні тіла на кресленику.
77. Графіка. Аксонометричні проєкції.

Рекомендована література

1. ДСТУ 3321:2003 Система конструкторської документації. Терміни та визначення основних понять
2. ДСТУ ГОСТ 2.001:2006 Єдина система конструкторської документації. Загальні положення (ГОСТ 2.001-93, IDT)
3. ДСТУ ГОСТ 2.104:2006 Єдина система конструкторської документації. Основні написи (ГОСТ 2.104-2006, IDT)
4. ДСТУ ГОСТ 2.307:2013 Єдина система конструкторської документації. Нанесення розмірів і граничних відхилів (ГОСТ 2.307-2011, IDT)
5. ДСТУ ГОСТ 2.317:2014 Єдина система конструкторської документації. Аксонометричні проєкції (ГОСТ 2.317-2011, IDT)
6. ГОСТ 2.305-2008 Единая система конструкторской документации. Изображения - виды, разрезы, сечения
7. *Інженерна та комп'ютерна графіка : Підручник / В.Є. Михайленко, В.М. Найдих та ін. ; За ред. В.Є. Михайленка . – 3-ге вид., перероб.і доп. – К. : Видавничий Дім"Слово", 2011 . – 352 с.*
8. *Інженерна та комп'ютерна графіка : Курс лекцій / О.О. Ковальов, С.В. Васильєв, А.Я. Калиновський . – Х. : НУЦЗУ, 2014 . – 109 с.*

78. Основи горіння
79. Матеріальний баланс горіння
80. Тепловий баланс горіння
81. Виникнення горіння. Види виникнення горіння
82. Горіння рідин
83. Горіння газів
84. Горіння твердих горючих матеріалів
85. Горіння дисперсних повітряних систем
86. Розвиток пожеж
87. Припинення горіння

Рекомендована література

1. Тарахно О.В. Основні положення процесу горіння. Виникнення процесу горіння. Навчальний посібник. / Тарахно О.В., Трегубов Д.Г., Жернокльов К.В., Коврегін В.В. – Х. – НУЦЗУ. Тернопіль: ТВ «Терно-граф», 2020. – 412 с. табл.

2. Тарахно О.В. Теорія розвитку та припинення горіння. Практикум. В 2-х частинах/ Тарахно О.В., Трегубов Д.Г., Жернокльов К.В., Шепелева А.І., Коврегін В.В. - Харків: НУЦЗУ, 2011.

3. Тарахно О.В. Лабораторний практикум з курсу «Теорія розвитку та припинення горіння» / Тарахно О.В., Жернокльов К.В., Баланюк В.М. – Харків: АЦЗУ, 2004.

4. Тарахно О.В. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Теорія розвитку та припинення горіння» / Тарахно О.В., Жернокльов К.В. - Харків : УЦЗУ, 2006. – 208 с.

5. Тарахно О.В. Електронний підручник з дисципліни "Теорія розвитку та припинення горіння"/ Тарахно О.В., Жернокльов К.В., Трегубов Д.Г., Остапенко В.Є. — 80 Min / 700 MB. — Харків : УЦЗУ, 2007. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. — Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000.

6. Справочник “Пожаровзвывоопасность веществ и материалов и средства их тушения”. Под редакцией Баратова А.Н. и Корольченко А.Я., ч. I и II. - М.: Химия, 1990

88. Електричний провідний зв'язок, його складові елементи.
89. Загальні характеристики провідних каналів зв'язку.
90. Польові провідні телефонні апарати.
91. Модеми xDSL.
92. Основи радіозв'язку.
93. Типова побудова радіостанції.
94. Система зв'язку гарнізону ДСНС.
95. Автоматизованої системи зв'язку, оповіщення і оперативного управління ДСНС (АСЗОУ)

Рекомендована література

1. І.А. Чуб, В.Е. Пустоваров, Г.Е. Винокуров, П.М. Бортнічук, Л.А. Кліменко Автоматизовані системи управління та зв'язок у сфері

цивільного захисту, навчальний посібник, за загальною редакцією Щербак Г.В., - Харків, АЦЗУ, 2005. – 272 с.

2. Бурляй І.В., Джулай О.М., Орел Б.Б. Системи радіозв'язку та їх застосування оперативно-рятувальною службою: Посібник з дисципліни —Основи електроніки та зв'язок. – Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля МНС України, 2007 – 224 с.

3. Щербак Г.В., Мельнікова Л.І. та ін.. Сучасні телекомунікаційні мережі у цивільному захисті: Підручник, - Харків, 2007, - 255 с.

4. Бурляй І.В., Джулай О.М., Орел Б.Б. Системи радіозв'язку та їх застосування оперативно-рятувальною службою: Посібник з дисципліни “Основи електроніки та зв'язок”. – Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля МНС України, 2007 – 224 с.

96. Правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.

97. Критерії розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику від провадження господарської діяльності.

98. Критерії розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику від провадження господарської діяльності.

99. Основні положення нормативно-правових актів щодо проведення процедур паспортизації, ідентифікації та декларування потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки. Основні положення нормативно-правових актів щодо розробки суб'єктами господарювання плану локалізації й ліквідації аварійних ситуацій та аварій.

100. Загальні вимоги до організації техногенної та пожежної безпеки на об'єктах.

101. Державний нагляд (контроль) з питань цивільного захисту.

102. Загальні положення Кодексу України про адміністративні правопорушення.

103. Порушення та розгляд справ про адміністративне правопорушення відповідно до ст. ст. 120, 175, 175-2, 188-8 КУпАП.

104. Порушення та розгляд справ про адміністративне правопорушення відповідно до ст.ст. 164, 183, 188-16 КУпАП.

105. Застосування посадовими особами центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сферах техногенної та пожежної безпеки, заходів реагування.

Рекомендована література:

1. Кодекс цивільного захисту України. Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства у сфері державного нагляду (контролю). Закон

України від 03.11.2016 р. №1727– VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>.

4. О.О. Острроверх, Т.М. Ковалевська, О.В. Савченко. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту. Навч. посіб. Х., ФОП Панов А.М., 2017. 184 с.

5. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів МНС України. Наказ МНС України від 27.07.2016 р. № 725. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1162-16#Text>.

6. Про затвердження Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 р. № 175. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2002-%D0%BF#Text>.

7. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 р. № 1052. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#Text>.

- 106. Конструктивні елементи будівель та споруд
- 107. Елементи комунікації та розподілу
- 108. Конструкції покриттів будівель
- 109. Конструкції каркаса промислових будівель
- 110. Природні та штучні кам'яні матеріали та їх поведінка в умовах НС
- 111. Будівельні метали та залізобетон
- 112. Способи підвищення стійкості будівельних матеріалів і конструкцій до пожежі
- 113. Міцність будівельних конструкцій в нормальних умовах
- 114. Забезпечення пожежної безпеки будівель

Рекомендована література

- 1. ДБН В.1.1-7:2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва.
- 2. Васильченко О.В. Будівлі і споруди та їх поведінка в умовах надзвичайних ситуацій: Курс лекцій (електронне видання). – Х.: НУЦЗУ, 2016. – 469 с.
- 3. Васильченко О.В. Основи архітектури і архітектурних конструкцій: Навчальний посібник. – Харків, 2007. – 257 с.
- 4. Пушкаренко А.С. Будівельні матеріали та їх поведінка в умовах високих температур: Навчальний посібник / Пушкаренко А.С., Васильченко О.В. – Харків: АПБУ, 2001..
- 5. Васильченко О.В. Будівельні конструкції та їх поведінка в умовах надзвичайних ситуацій: Навчальний посібник / Васильченко О.В., Квітковський Ю.В., Миргород О.В., Стельмах О.А. Х.: ХНАДУ, 2015. – 488 с.

115. Організація газодимозахисної служби територіальних підрозділів ДСНС України.

116. Основні поняття про фізіологію дихання, продукти горіння та їх вплив на організм людини.

117. Класифікація засобів захисту органів дихання.
118. Апарати на стисненому повітрі.
119. Розрахунок часу роботи в АСП.
120. Обов'язки посадових осіб ГДЗС. Пост безпеки. Організація роботи постового на посту безпеки.
121. Бази та пости ГДЗС.
122. Централізоване обслуговування ізолюючих апаратів.

Рекомендована література

1. *Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI.*
2. *Настанова з організації газодимозахисної служби в підрозділах Оперативно-рятувальної служби ЦЗ МНС України. Наказ МНС України № 1342 від 16.12.2011р.*
3. *Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.*
4. *Наказ Державний класифікатор надзвичайних ситуацій. ДК -019-2001.*
5. *П.А.Ковальов, В.М.Стрілець, О.В.Єлізаров, П.А.Ковальов Основи створення та експлуатації апаратів на стисненому повітрі. – Харків, 2005. – 359 с.*
6. *В.М Стрілець. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Основи створення та експлуатації // Навчальний посібник. - Х.: АПБУ, 2001.- 118с.*
7. *Чернов С.М., Ковалишин В.В. Ізолюючі апарати. Обслуговування та використання./ Навчальний посібник. – Львів, “СПОЛОМ”, 2002. – 194 с.*
8. *Рекомендації для вивчення повітряних протигазів “Drager” PA 90 SERIES {PA 92} у підрозділах гарнізонів пожежної охорони. – К.: УДПО МВС України, 1995. – 19 с.*
9. *ДСТУ EN 137:2017 (EN 137:2006, IDT) Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні автономні резервуарні зі стисненим повітрям. Вимоги, випробування, маркування.*
10. *ДСТУ EN 149:2017 (EN 149:2001 + A1:2009, IDT) Засоби індивідуального захисту органів дихання. Фільтрувальні півмаски для захисту від аерозолів. Вимоги, випробування, маркування.*
11. *ДСТУ EN 166:2017 (EN 166:2001, IDT) Засоби індивідуального захисту очей. Технічні умови.*
12. *ДСТУ EN 12127-2:2017 (EN ISO 12127-2:2007, IDT; ISO 12127-2:2007, IDT) Одяг тепло- і вогнезахисний. Визначення контактного теплопередавання через захисний одяг або складники його матеріалів. Частина 2. Метод випробування з використанням контактного теплопередавання від краплинних циліндрів невеликого діаметра.*
123. Надзвичайні ситуації, їх класифікація.
124. Інженерно-технічні заходи в містобудівній документації.
125. Протисейсмічний інженерний захист територій. Будівництво в сейсмічних районах України.

126. Основні види зрушень та їх структурні елементи.
127. Інженерний захист територій, будинків і споруд від зсувів та обвалів.
128. Інженерні протиселеві та протилавинні заходи.
129. Інженерні заходи від повені. Заходи щодо попередження руйнування берегів водоймищ.
130. Протикарстові інженерні заходи.
131. Гідротехнічні споруди. Принципи забезпечення стійкості гідротехнічних споруд.
132. Будівельні вимоги до сховищ, протирадіаційних укриттів.

Рекомендована література

1. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
 2. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 р. № 2245-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2245-14>.
 3. ДБН В.1.2-4:2019 «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту».
 4. ДБН Б. 1.1-5:2007 Друга частина. Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) на мирний час у містобудівній документації.
 5. ДБН Б.2.2-12:2018. Планування і забудова територій.
 6. ДБН В2.2.5-97 Захисні споруди цивільної оборони, Держмістобудування.- К.,1997.
 7. Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010. – К.: МНС України, 2010. – 178 с.
 8. Інженерний захист населення та територій: Навч. посіб. / О.О. Островець, О.В. Савченко, Є.І. Стецюк . – Х. : НУЦЗУ, 2014 . – 380 с.
133. Організація оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів під час гасіння пожеж.
 134. Управління силами і засобами на пожежі.
 135. Тактика дій підрозділів ЦЗ під час ліквідації наслідків аварій на транспорті.
 136. Тактика дій підрозділів ЦЗ під час ліквідації наслідків НС пов'язаних з руйнуванням будівель і споруд.
 137. Тактика дій підрозділів ЦЗ під час ліквідації наслідків аварій на ХНО.
 138. Тактика дій підрозділів ЦЗ під час проведення пошуково-рятувальних робіт в умовах радіаційного забруднення та біологічного зараження.
 139. Особливості дій підрозділів ЦЗ під час ліквідації наслідків НС при перевезенні небезпечних вантажів.
 140. Організація управління в надзвичайній ситуації.

Рекомендована література

1. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту: наказ МВС України від 26.04.18 р. № 340.

2. Рекомендації щодо захисту особового складу підрозділів оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України під час гасіння пожеж та ліквідації наслідків аварій за наявності небезпечних хімічних речовин (аміак, хлор, азотна, сірчана, соляна та фосфорна кислоти): наказ МНС України №733 від 13.10.08.

3. Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації: наказ МВС України від 26.12.2014 № 1406.

4. Аветисян В.Г., Адаменко М.І., Александров В.Л., Кулаков С.В. та інші. Рятувальні роботи під час ліквідації НС, ч. I. Посібник. Київ. : Основа. 2006 р.

5. Гузенко В.А., Камардаш О.І., Неклонський І.М., Самарін В.О. Тактика ліквідації НС. Конспект лекцій. Х: НУЦЗУ, 2011.

141. Принципи побудови автоматичних систем контролю та спостереження

142. Математичне описання систем автоматичного контролю та спостереження

143. Оцінка стійкості лінійних автоматичних систем контролю та спостереження

144. Аналіз якості процесу управління. Синтез систем автоматичного контролю та спостереження

145. Контрольно-вимірювальні прилади технологічних параметрів

146. Автоматичні системи пожежної сигналізації

147. Проектування автоматичних систем пожежної сигналізації

148. Автоматичні системи гасіння пожежі

149. Автоматичні системи протидимного захисту, оповіщення про пожежу та управління евакуацією

Рекомендована література

1. ДБН В.2.5-56-2014 Системи протипожежного захисту. – К.: Міністерство регіонального розвитку та будівництва України. – 2010. – 280 с.

2. Сучасні засоби автоматичного пожежогасіння: навч посібник / НУЦЗУ.– Х.: ФОП Панов А.М., 2018.– 276с.

3. Дерев'яно О.А. Системи пожежної та охоронної сигналізації. Текст лекцій / Дерев'яно О.О., Бондаренко С.М., Антошкин О.А., Мурін М.М., Могільников О.М. – Х.: УЦЗУ. – 2008. – 136 с.

4. Автоматика для запобігання вибухам та пожежам. Дерев'яно А.А., Бондаренко С.М., Антошкин О.А., Мурін М.М., Могільников О.М.- Харків: АЦЗУ, 2006.- 278 с.

5. Системи пожежної та охоронно-пожежної сигналізації. Христич

В.В., Дерев'янка О.А., Бондаренко С.М., Антошкін О.А. Конспект лекцій. Харків: АПБУ, 2001.- 115 с.

6. Дерев'янка А.А. применение и эксплуатация приборов пожарной автоматики. Практическое пособие / Дерев'янка А.А., Бондаренко С.Н., Дуреев В.А., Мурин М.Н. // – Х.: УГЗУ. – 2007. – 205 с.

7. А.Г. Котов Пожаротушение и системы безопасности. Изд. второе. – К.: Брандмастер. – 2010. – 277 с.

8. Котов А.Г. Пожаротушение и системы безопасности. Практическое пособие.- Второе издание.- К. "БРАНД МАСТЕР", 2010.- 277 с. Автоматическая противопожарная защита объектов. Дерев'янка О.А., Бондаренко С.М. и др., Часть 1: АПБУ, 2000. – 208 с.

9. Автоматическая противопожарная защита объектов. Дерев'янка О.А., Бондаренко С.М. и др. Часть 2: АПБУ, 2001. – 223 с.

150. Види, основні організаційні форми тактичної підготовки.

151. Сутність та основні принципи і методи навчання.

152. Порядок організації та проведення занять з відпрацюванням тактичних завдань на потенційно-небезпечних об'єктах.

153. Групові тактичні тренування, як активна форма підготовки начальницького складу.

154. Тактико-спеціальні навчання, як вища форма тактичної підготовки особового складу органів управління та підрозділів ЦЗ.

155. Організація та проведення командно-штабних навчань.

156. Аналіз НС та оперативних дій підрозділів цивільного захисту під час їх ліквідації

157. Перевірка готовності органів управління і підрозділів цивільного захисту до дій за призначенням.

Рекомендована література

1. Порядок підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту: Постанова КМ України від 26 червня 2013 р. № 443.

2. Порядок організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту : наказ МВС України 15.06.2017 № 511.

3. Ключ П.П., Палюх В.Г., Пустовой А.С., Сенчихін Ю.М., Сировой В.В. Пожежна тактика. Підручник для вищих навчальних закладів пожежної безпеки МВС України. - Х.: "Основа". – 1998 р.

4. П.П. Ключ, В.Г. Палюх, В.О. Росоха. Тактична і психологічна підготовка особового складу пожежної охорони. Підручник. – Х: Основа, 2002р.

158. Вибухові суміші та речовини. Заходи безпеки при поводженні з ними

159. Тактичні властивості місцевості та їх вплив на виконання завдань ДСНС.

160. Зображення місцевості та вимірювання відстані та площ на топографічних картах.

161. Прямокутні та географічні координати об'єктів.
162. Вимір по карті дирекційних кутів та азимутів. Перехід від дирекційного кута до магнітного азимута.
163. Радіаційні характеристики джерел іонізуючого випромінювання та його біологічна дія
164. Класифікація радіаційних аварій та заходи захисту при аваріях на радіаційно небезпечних об'єктах
165. Захист в надзвичайних ситуаціях хімічного та біологічного характеру
166. Основи вогневої підготовки та стрільби зі стрілецької зброї
167. Сутність дисципліни в ДСНС України. Загальні права та обов'язки співробітників ДСНС.

Рекомендована література

1. Барбашин В. В., Вальченко О. І., Ігнат'єв О. М., Ромін А. В. *Радіаційний, хімічний та біологічний захист : курс лекцій. Для спеціальностей: «цивільний захист», «пожежна безпека». Харків : НУЦЗУ, 2012. 80 с.*
2. Бугайов А. Ю., Іванець Г. В., Ігнат'єв О. М., Толкунов І. О. *Основи спеціальної та військової підготовки : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2016. 106 с.*
3. Депутат О. П., Коваленко І. В., Мужик І. С. *Цивільна оборона : навч. посіб / за ред. полковника В. С. Франчука. 2-ге вид., доп. Львів : Афіша, 2001. 336 с.*
4. *Довідник з військової топографії / редакційно-видавничий центр ЗСУ Військовий інститут КНУ ім. Т. Шевченка. Київ. 2016. 119 с.*
5. *Довідник офіцера сил цивільного захисту / заг. ред. О. В. Ховранюка. Кам'янець-Подільський : ВРВД ВП ПДАТУ, 2006. 300 с.*
6. Ігнат'єв О. М., Фесенко Г. В. *Прогнозування і оцінка радіаційної обстановки та визначення заходів щодо захисту населення при аваріях (руйнуваннях реактора) на радіаційно-небезпечних об'єктах : методичні вказівки та завдання до виконання розрахунково-графічної роботи. Харків : НУЦЗУ, 2012. 20 с.*
7. Константинов М. П., Журбенко О. А. *Радіаційна безпека: навч. посіб. Суми : «Університетська книга», 2003. 151 с.*
8. Ляпа М. М., Петренко В. М., Судніков О. І. та ін. *Вогнева підготовка : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2011. 283 с.*
9. Назаров О. О., Барбашин В. В., Толкунов І. О., Рюмін В. В. *Основи організації піротехнічних робіт : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2012. 340 с.*
10. *Наказ МВС України від 20.11.2015 року №1470 «Про затвердження Нормативів виконання навчальних вправ з підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та працівників Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України до виконання завдань за призначенням».*
11. *Настанова зі стрілецької справи. «5,45-мм автомати Калашникова (АК-74, АКС-74, АК-74Н, АКС-74Н) та 5,45-мм ручні кулемети Калашникова (РПК-74, РПКС-74, РПК-74Н, РПКС-74Н)». Київ : МО України, 2013. 76 с.*
12. *Настанова зі стрілецької справи. «9-мм пістолет Макарова (ПМ)».*

Київ : МО України, 2013. 28 с.

13. Настанова зі стрілецької справи. «Ручні гранати». Київ: МО України, 2013. 28 с.

14. Петік А. В. Методика підготовки та проведення занять з топографічної підготовки : навч. посіб. Харків : Національна академія Національної гвардії України, 2016. 140 с.

15. Ратушняк Г. С. Топографія з основами картографії : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2002. 183 с.

16. Стахневич Л. В. Вогнева підготовка: підготовка стрілецької зброї і протитанкового гранатомета до стрільби та прийоми і правила стрільби із них : навч. посіб. (з методичними рекомендаціями). Київ : «Ліра-К», 2015. 194 с.

17. Удянський М. М., Толкунов І. О., Бондаренко О. О., Матухно В. В., та ін. Основи вогневої підготовки: навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2019. 156 с.

18. Чернявський І. Ю., Єременко В. Г., Петров С. І. Аналітичні засоби радіаційної розвідки і контролю: навч. посіб. Харків : ХІТВ, 2005. 232 с.

168. Опорні і страхувальні канати.

169. Пристрої для підйому по канату.

170. Пристрої для спуску по канату.

171. Спеціальні вузли.

172. Індивідуальні страхувальні системи.

173. Карабіни.

174. Поліспасти системи.

175. Амортизатори ривка.

Рекомендована література

1. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.

2. Висотно-верхолазна підготовка. Техніка рятувальних робіт на висоті: практ. посіб. / Укладачі: О.Є. Безуглов, Р.Г. Мелещенко, С.М. Щербак – Х.: НУЦЗУ, 2012. – 212 с.

3. Наказ Державного комітету Україн з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 27 березня 2007 року № 62 " Про затвердження Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті"

4. Кузнецов В.С. Учебное пособие по освоению навыков для выполнения высотно-верхолазных работ с применением специальной оснастки и страховочных средств. – Симферополь: Таврия, 2006. – 384 с.: ил.

176. Засоби індивідуального захисту рятувальника.

177. Пожежні рукава та рукавне обладнання.

178. Пожежні стволи. Обладнання для утворення повітряно-механічної піни.

179. Переносні пожежні драбини.

180. Механізований та немеханізований аварійно-рятувальний інструмент. Призначення, класифікація та тактико-технічні характеристики.

181. Загальні відомості про горіння та горючі речовини.

182. Первинні засоби пожежогасіння.
183. Ручні та пересувні вогнегасники.
184. Загальні відомості про протипожежне водопостачання.
185. Призначення, тактико-технічні характеристики та комплектація аварійно-рятувальних автомобілів першої допомоги, які знаходяться на оснащенні в підрозділах ОРС ЦЗ.

Рекомендована література

1. *Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI.*

2. *Колєнов О.М., Безуглов О.Є., Іщук В.М. Первинна підготовка пожежного-рятувальника : Навч. посібник – Х., 2013.*

3. *Наказ МНС України від 07.10.2014 року № 1032 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій.*

4. *Наказ МВС України від 26.04.2018 року № 340 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж.*

5. *Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.*

6. *Наказ Міністерства внутрішніх справ України 15 січня 2018 року № 25 "Про затвердження Правил експлуатації та типових нор належності вогнегасників" / Міністерство внутрішніх справ України . – Х. : НУЦЗУ, 2018. – 26 с.*

7. *Наказ МВС 15 червня 2015 року № 696 Про затвердження Інструкції про порядок утримання, обліку та перевірки технічного стану джерел зовнішнього протипожежного водопостачання.*

186. Огляд аварійно-рятувальної техніки, яка застосовується в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС

187. Основні пожежні автомобілі.

188. Загальні відомості про насоси.

189. Теоретичні основи роботи струменевих насосів

190. Автомобілі першої допомоги.

191. Організація експлуатації, ремонту пожежних та аварійно-рятувальних автомобілів.

192. Сучасний механізований аварійно-рятувальний інструмент.

193. Інженерна техніка та її застосування при проведенні аварійно-рятувальних робіт.

Рекомендована література

1. *Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI.*

2. *Колєнов О.М., Безуглов О.Є., Іщук В.М. Первинна підготовка пожежного-рятувальника : Навч. посібник – Х., 2013.*

3. Наказ МНС України від 07.10.2014 року № 1032 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

4. Наказ МВС України від 26.04.2018 року № 340 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж.

5. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.

6. Наказ Міністерства внутрішніх справ України 15 січня 2018 року № 25 "Про затвердження Правил експлуатації та типових норн належності вогнегасників" / Міністерство внутрішніх справ України . – Х. : НУЦЗУ, 2018. – 26 с.

7. Аветисян В.Г. Організація АРР на зруйнованих будівлях. Практичний посібник. Харків, АЦЗУ, 2004 р.

8. Сенчихін Ю.М., Кулаков С.В. Організація АРР на воді. Практичний посібник. Харків, АЦЗУ, 2004 р.

9. Поисково-спасательные работы в условиях наводнения. Памятка спасателю. Под редакцией А.В. Курсакова, Л.Г. Одинцова. М., НЦЭНАС, 2002 р.

10. Кукуруза Д.В., Неклонський І.М. Основи пожежної тактики та тактики дій при проведенні аварійно-рятувальних робіт. Конспект лекцій. Х.: УЦЗУ. – 2008 р.

11. Стельмах М.І. Цивільна оборона. Підручник. К, Знання, 2004 р.

12. Шоботов В.М. Цивільна оборона. Навчальний посібник. К, Центр навчальної літератури, 2004 р.

13. Аветисян В.Г., Адаменко М.І., Александров В.Л., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Сенчихін Ю.М., Ткачук Р.С. Тригуб В.В. Рятувальні роботи під час ліквідації НС, ч.І. Посібник. Київ, Основа.- 2006 р.

14. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С. Цивільна оборона. Навчальний посібник/за редакцією полковника В.С. Франчука.- 2-ге видання, доп.- Львів, 2001р.

15. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист. Підручник. - К.: Знання-Прес, 2007.

16. Сичевський М.І., Ренкас А.Г. "Інженерна та спеціальна техніка ДСНС України": Навч. посібник.- Львів: Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, 2007.-232с.

17. Кобко В.А. "Військово-інженерна і спеціальна техніка сил цивільного захисту України": Довідник. К.: КНУБА, 2005.-163с.

18. Ларін О.М. "Пожежна та аварійно-рятувальна техніка. Частина 2. Основи проектування пожежно-технічних засобів": Навчальний посібник.- Харків: УЦЗУ, 2008.- 572с.

19. Болотських М.С. "Машини для будівельно-монтажних робіт": Довідник.- К.: Будівельник, 1993.-344с.

20. Моррис Б “Холматро. Техника спасения из автомобилей”
21. Ларін О.М. “Пожежна та аварійно-рятувальна техніка. Історія, сьогодення, майбутнє”.-Харьков: 2005.-160с.

194. Основи організації та проведення пошуково-рятувальних робіт.
195. Загальні засади діяльності аварійно-рятувальних служб.
196. Основи виживання та життєдіяльності рятувальників.
Орієнтування на місцевості.
197. Пересування рятувальників в зоні проведення пошуково-рятувальних робіт.
198. Транспортування постраждалих.
199. Технології пошуку та рятування постраждалих в завалах.
200. Прийоми і способи застосування засобів механізації АРНР.
201. Рятування на воді.
202. Визначення режимів робіт особового складу підрозділів ЦЗ у зонах хімічного та радіоактивного забруднення.

Рекомендована література

1. Кодекс цивільного захисту України (02.10.2012 р. №5403-VI р.).
2. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 р. № 2694-XII.
3. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 р. №2245-III.
4. Методика оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 р. № 175.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2004 р. № 368 «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями».
6. Положення про єдину державну систему цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 р. №11.
7. Наказ МНС України від 07.05.2007 року № 312 «Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України».
8. Наказ МНС України від 05.10.2007. № 685 «Організація управління в надзвичайних ситуаціях».
9. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту: Наказ МНС України від 26.04.2018 р. № 340.
10. Організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Конспект лекцій. Укладачі: В.А.Гузенко, О.І.Камардаш, І.М.Неклонський, В.О.Самарін. – Х.: НУЦЗ України, 2010.
11. Аветисян В.Г., Адаменко М.І., Александров В.Л., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Сенчихін Ю.М., Ткачук Р.С. Тригуб В.В. Рятувальні роботи під час ліквідації НС, ч.І. Посібник. Київ, Основа. - 2006 р.
203. Огляд існуючих надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру

204. Моделі впливу надзвичайних ситуацій. Закони руйнування споруд та ураження людей.
205. Прогнозування процесу руху і трансформації селевого потоку.
206. Прогнозування наслідків паводкової повені.
207. Інженерна обстановка при катастрофічному затопленні від руйнування гідротехнічних споруд.
208. Обстановка в районах руйнівних землетрусів.
209. Прогнозування наслідків вибуху газоповітряних сумішей у відкритому просторі та у виробничих приміщеннях.
210. Прогнозування обсягів та термінів проведення інженерно-технічних заходів при ліквідації наслідків аварій на АЕС.
211. Основні поняття теорії надійності. Класифікація відмов. Складові надійності.
212. Надійність технічних систем. Загальні поняття та визначення. Надійність основної системи.

Рекомендована література

1. Андронов В.А., Rogozin A.C., Соболев О.М., Тютюник В.В., Шевченко Р.І. Природні та техногенні загрози, оцінювання небезпек : навч. посіб. / В. А. Андронов та ін. Харків : НУЦЗУ, 2011. 264 с. (електронна бібліотека НУЦЗУ)
2. file:///C:/Users/User/AppData/Local/Temp/BAP_13%20_MONIT_DOV_KIL_T1.pdf *ист від небезпечних геологічних процесів, шкідливих експлуатаційних впливів, від пожежі. Шкала сейсмічної інтенсивності. [Чинний від 2011-01-01]. Київ, 2011. URL: http://ksv.do.am/GOST/DSTY_ALL/DSTY4/dsty_b_v.1.1-28-2010.pdf*
3. ДСТУ 019:2010. Класифікатор надзвичайних ситуацій. [Чинний від 2011-01-01]. Київ, 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va457609-10>
4. ДСТУ 2156:93. Безпечність промислових підприємств. Терміни та визначення. [Чинний від 1995-01-01]. Вид. офіц. Київ : Держстандарт України, 1994. 32 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dnaop.com/html/41018/doc_2156-93
5. Кодекс цивільного захисту України від 02 жовтня 2012 № 5403-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
6. Менеджмент ризику. Методи оцінки ризиків. (Risk management - Risk assessment techniques). ISO/IEC 31010:2009. URL: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/1332/MS-Magistr-KONSPEKT.pdf
7. Про затвердження Плану реагування на радіаційні аварії : Наказ Державного комітету ядерного регулювання України, МНС України від 17 травня 2004 №87/211. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0720-04> (дата звернення 09.2020).